

VU Research Portal

Volwassen worden

Lanser - van der Velde, A.M.

published in
Ouderlingenblad
2005

document version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)
Lanser - van der Velde, A. M. (2005). Volwassen worden. *Ouderlingenblad*, jrg. 82(951), 9-12.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:
vuresearchportal.ub@vu.nl

Volwassen worden

In Ouderlingenblad, Maandblad voor pastoraat en gemeenteopbouw, Themanummer
Levensloop als pastoraal thema, 82e jrg, nr. 951, 2005, Kok Kampen

Alma Lanser

‘Goedemiddag U spreekt met René van telecommaatshappij ...’ Omdat ik de snel pratende jongeman niet meteen versta, vraag ik hem waar hij voor belt. Hij ratelt nogmaals dat hij René van de telecommaatshappij is en op zoek is naar mijnheer of mevrouw Lanser en of ik dat ben. Ik heb mijn naam al genoemd toen ik de telefoon opnam, maar kennelijk heeft hij mij toen niet verstaan. In plaats van hem te antwoorden vraag ik of hij belt om iets te verkopen. Dat is geenszins het geval zegt hij, hij belt omdat hij een fantastische aanbieding heeft waardoor ik goedkoper kan bellen! Ik meld hem beleefd dat ik daar geen belangstelling voor heb, maar hij probeert van zijn kant dapper het gesprek voort te zetten met de mooie aanbieding. Aan zijn routineuze tempo is te horen dat hij er al heel wat van dit soort telefoontjes op heeft zitten.

Ik stel me de jongen voor, zittend in een grote hal met tientallen, meest jonge mensen. Ze hebben allemaal een koptelefoon op en een klein microfoontje voor hun mond. Het is hun taak om per telefoon op wervende en overtuigende wijze een product, telefoonabonnementen, verzekeringen of iets van de bank aan de man en de vrouw te brengen. Zo verdienen ze hun geld.

Vrijwel alle jonge mensen hebben naast hun school of studie een baan waarmee zij bijverdienen. Voor studerende jongeren die zelfstandig wonen, is dat naast een beperkte studiefinanciering noodzaak. Maar ook thuiswonende jongeren met minder kosten voor levensonderhoud verdienen extra zak- en kleedgeld met zo’n baan. Middelbare scholieren zien we na schooltijd de vakken vullen bij de plaatselijk supermarkt en in hun vakanties bij bedrijven het geld voor een vakantie of brommer verdienen. Samen met de jongeren die al werken, betekent dit dat de hele generatie jeugd en jongeren zich in elk geval financieel meestal behoorlijk weet te redden. Financieel en materieel gaat het de jongeren in deze tijd wel goed. Het komt voor dat jongeren schulden hebben, vooral vanwege de hoge kosten van hun mobieltje, maar de meesten vinden wel manieren om te zorgen dat het hen aan niets ontbreekt. Is deze financiële zelfstandigheid en zelfredzaamheid ook volwassenheid? Geldt de zelfstandigheid ook voor de rest van hun leven?

Experiment en vangnet

Volwassen worden is een intensief en complex proces. Het vraagt veel van jonge mensen. Zij moeten vanuit de betrekkelijke onschuld van de kindertijd ‘groot en overal voor verantwoordelijk’ worden. Zolang je kind bent, zo tot je twaalfde nemen je ouders alle beslissingen en dragen zij ook de verantwoordelijkheid. Vanaf je twaalfde, je veertiende begin je lichamelijk te groeien en kort daarna beginnen ook de verstandelijke en geestelijke veranderingen. De lichamelijke groei en de geestelijke veranderingen kosten allereerst veel energie. Daardoor zien we in deze eerste groeiperiode een bepaalde onevenwichtigheid. De jongeren hebben humeuren met grote ups en downs, ze zijn heel energiek of heel sloom, ze zien het helemaal zitten of ze zijn helemaal uit hun doen. Ouders moeten dit allemaal meemaken. Zij zijn er lang niet altijd zeker van wat de beste manier is om met hun opgroeiend kind om te gaan. Wat accepteer je, waar leg je grenzen, wanneer roep je je kind tot de orde en wanneer laat je het begaan? Het kan helpen om je te realiseren dat de

veranderingen en de onevenwichtigheid voor het kind nog verwarrender zijn dan voor de ouder. Een wat laconieke en relativiserende houding geeft het kind de boodschap dat het allemaal niet zo vreselijk is om op te groeien. Een ruzie kan ook overwaaien en van het slaan met de deuren hebben ze gauw weer spijt.

Na de grote groeispurt komt een langzamere fase waarin duidelijk wordt dat de jongere een eigen weg gaat zoeken. Vrienden lijken belangrijker dan ouders, de buitenwereld is aantrekkelijker dan het veilige nest. Jongeren zelf zeggen dat hun ouders juist niet moeten denken dat zij niet meer belangrijk zijn. Vrienden en familie behoeven niet met elkaar te concurreren. Zij vinden het prettig om met vrienden om te gaan omdat het gesprek met hen vaak wat gemakkelijker is. De ouders blijven degenen op wie zij terug kunnen vallen. De weg vanuit de bescherming door de ouders naar zelfstandigheid en verantwoordelijkheid kan alleen afgelegd worden door oefenen, proberen en kijken wat lukt. De opdracht aan de ouders wat betreft de begeleiding van het proces van volwassen worden is: ruimte geven voor het experiment en er zijn als vangnet wanneer het fout gaat. Volwassen worden is uitproberen, al doende uitzoeken waar je mogelijkheden liggen. De eerste verkering is meestal niet meteen de relatie voor de rest van je leven, je eerste baan nog maar een begin van je professionele ontwikkeling. Volwassen worden betekent dus ook de ruimte krijgen om niet meteen alle verantwoordelijkheid te hoeven dragen. Een fase van vallen en opstaan hoort er bij.

Zelfverantwoordelijke zelfbepaling

Voor de wet word je volwassen op je achttiende verjaardag. Vanaf die dag mag je je stem uitbrengen bij verkiezingen en ben je verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op je eigen gedrag. Een jongere hoeft vanaf dat moment niet meer zijn of haar ouders om toestemming of een handtekening te vragen. Ergens in de jaren tachtig van de vorige eeuw is de leeftijd waarop je volwassen wordt van 21 naar 18 jaar verlaagd. Die verandering was het resultaat van een maatschappelijk beweging. Jeugd en jongeren werden steeds belangrijker. De jeugdperiode werd niet meer gezien als een levensfase waarin je geacht werd in de wachtkamer van het echte leven te zitten. Al was je jong, je telde net zo goed mee. Jongeren hadden als jongere iets bij te dragen. Zij konden vanuit hun beleving een waardevolle visie op het leven en de vragen daarin ontwikkelen. Jongeren waren en zijn het waard gehoord te worden. Jongeren mogen meepraten en meebeslissen hoe het er in deze wereld aan toe behoort te gaan.

De waardering voor de jeugdfase was een nieuw verschijnsel in de Westeuropese cultuur. We zijn nu ruim 25 jaar verder en het is de moeite waard eens op een rijtje te zetten wat die veranderende visie op de jeugd heeft opgeleverd. Want een veranderende kijk op jeugd en jongeren houdt ook een andere kijk op volwassen worden in.

Prof. M.J.Langeveld, één van de eerste generatie hoogleraren pedagogiek in Nederland, omschreef volwassenheid als de na te streven toestand van 'zelfverantwoordelijke zelfbepaling'. Deze omschrijving is zonder twijfel vreemd Nederlands maar geeft tegelijkertijd een kernachtige samenvatting van wat de kenmerken van volwassenheid zijn. Een volwassen mens mag zelf weten waar te gaan en te staan en is tegelijk geheel verantwoordelijk voor het eigen doen en laten.

Toch is wettelijke en economische volwassenheid niet hetzelfde als geestelijke en sociale volwassenheid. De wettelijke volwassenheid is vast te stellen op een leeftijd, geld verdienen en uitgeven is een vaardigheid die in deze maatschappij al jong wordt aangeleerd. Het tijdstip van de geestelijke volwassenheid is pas terugkijkend vast te stellen. Meestal moet je er ook nog een paar jaar achter staan om te kunnen zeggen 'toen ben ik volwassen geworden'. Als ik het voor mijzelf vaststel zou ik, terugkijkend, zeggen dat het moment ergens in eerste helft van de dertig gepasseerd is. Wat rondvragend in mijn omgeving noemen mensen als tijdstip

van hun echte volwassenheid iets in de periode tussen eind twintig en eind dertig jaar. Deze oppervlakkige inventarisatie leert ons dat je na de passage van de grens van de wettelijke volwassenheid, dus op je achttiende, nog bijna net zo'n lange periode, nog eens ongeveer achttien jaar, nodig hebt om helemaal en echt volwassen te worden.

Dit zou wel eens de meest opvallende verschuiving in de levensloop kunnen zijn. Jongeren zijn belangrijk en invloedrijk geworden. Ze kunnen gemakkelijker zelfstandig worden en zijn meestal in de gelegenheid om zichzelf financieel te bedruipen. Dit uiterlijke beeld van de volwassenheid sluit echter niet aan bij de innerlijke beleving van jonge mensen. Het duurt langer om tot 'zelfverantwoordelijke zelfbepaling' te komen dan aan de buitenkant te zien is.

Kerken bieden aan waar zij goed in zijn

Mogelijk ligt er voor de kerken een kans om van betekenis te zijn voor de naar de volwassenheid groeiende jonge mensen. Misschien kunnen kerk en geloof jonge mensen van dienst zijn in hun beweging van de voornamelijk economische zelfstandigheid naar een completere volwassenheid. Als we pretenderen dat het geloof betekenis heeft voor het leven van mensen, moeten we in staat zijn om mensen in deze levensfase bij te staan in verdieping van hun zakelijke en materiele leven. Kerken kunnen doen waar ze goed in zijn: bijdragen aan de geestelijke ontwikkeling van mensen. Waar jonge mensen op weg naar de volwassenheid gebrek aan hebben is aandacht voor hun echte innerlijke zelf en voor hun echte vragen. De maatschappij biedt maar weinig rust om over jezelf en het leven na te denken.

Mensen die wel ruimte nemen om over zichzelf, het leven, de vragen, God en de medemens na te denken werken aan hun geestelijke volwassenheid. De kerkelijke gemeenschap kan jonge mensen de structuur, de ruimte en de aandacht bieden die de geestelijke groei bevorderen. Het zou een weldaad zijn als kerken bekend komen te staan als de plaats waar je terecht kunt voor bezinning. Als je al bij een geloofsgemeenschap hoort kun je daar vaak de vriendschap en steun vinden die mensen nodig hebben om zich in hun leven te ontwikkelen. Een kerk zou zich in die lijn kunnen profileren op het meer dan gewone. Kerkmensen kennen de schone gave van de muziek, de oefening van gebed en meditatie. Zij weten van een plaats van rust, een plaats waar mensen tijd hebben. Dat zou een prachtig tegenwicht zijn voor een wereld waarin volwassen zijn vooral geld verdienen betekent.

Dr. Alma Lanser – van der Velde is docent godsdienstpedagogiek en catechetiek aan de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit Amsterdam.